

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. IV. Quomodo facienda sit Restitutio?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

ne solutionis, quia differendo solutionem, peccat contra iustitiam cum damno creditoris? Univerſim enim ex peccato contra iustitiam cum damno alterius oritur obligatio restitutionis. Eodem modo, qui ſciens ſe vere debere, non vult ſolvere, donec a Iudice cogatur, non ſolum peccat, ſed etiam tenetur reſtituere expenſas ſuo creditori. Demum, ut notat Molin. apud Laym. lib. 3. tract. 2. cap. 12. ſi mercator multis debitis gravatus reſtituit paulatim per partes in commodum etiam creditorum, ut interim augendo bona ſua poſſit omnibus ſatisfacere, tenetur pariter compenſare illis intereſſe proveniens ex dilatione; niſi forte præſumat, quod relaxetur, eo quod ſic conſulat bono creditorum.

IV. Quæritur ſecundo, Quandoſnam creditor poſſit petere, ut reddatur ſibi res ante terminum præfixum in contractu?

Reſpondeo, tribus in caſibus. Primo ſi debitor vergat ad inopiam. Secundo, ſi fugam parat. Tertio, ſi incipiat eſſe ſuſpectus de non ſolvendo; tunc enim cogetur vel reddere, vel cautionem præſtare.

ARTICULUS IV.

Quomodo faciendâ ſit Reſtitutio?

- I. Poſſe reſtitutio fieri per alium. At quid, ſi ad dominum non perveniat, quando ſit per Confessarium?
- II. Quod ex delicto debetur, totum ſimul reſtitui debet; Et in qualibet pecunia fieri poſſe reſtitutio, niſi aliter ſit conventum.
- III. Debitor ad infamiam declinandam poſſe reſtituere privatim. At qui publice alios fraudavit, tenetur ex charitate publice reſtituere ad ſcandalum vitandum.
- IV. Poſſe debitor ad infamiam vitan-

dam fingere, quod debitori donet id, quod debet reſtituere. Quod ſi hoc intuitu aliquid redonatum eſt, reſtitui debet.

V. Num ſatisfaciat, qui debens centum Titio, immemor talis debiti ei donet centum? Aut Beneficiarius, qui poſt horarum omiſſionem elemoſynas erogat ignorans, aut non advertens, quod debeat reſtituere fructus Beneficii?

I. Certum eſt primo, reſtitutionem fieri poſſe ſive per ſe, ſive per alium; tum quia *Qui per alium facit, per ſeipſum facere videtur*, ex regul. juris in 6., tum etiam quia utroque modo tollitur inæqualitas inter debitorem, & creditorem, ad quod dirigitur reſtitutio: Quod ſi reſtitutio fiat per alium, puta per Confessarium, qui tamen rem domino non reddit, utrum nova reſtitutio faciendâ ſit, diximus quæſt. ſuper. art. 3.

II. Certum eſt ſecundo, reſtitutionem debitam ex delicto, vel ex re accepta fieri debere totam ſimul, quando fieri poſſe; debitam vero ex contractu fieri debere vel ſimul, vel per partes, juxta conventionem, & pactum contrahentium, cum fides ſervanda ſit.

Certum eſt tertio, reſtitutionem fieri poſſe in quavis pecunia, ſive argentea, ſive aurea, &c., niſi aliter conventum ſit; Si enim mutuans auream conveniat cum mutuario, ut reddat etiam auream, ne ſubeat aliquod incommodum in numerandis monetis minutis, non poſſe reſtitutio aliter fieri, quam in moneta aurea.

III. Quæritur primo, An reſtitutio fieri poſſit ſemper privatim?

Reſpondeo, ſive publice, ſive privatim fiat reſtitutio, eodem modo ſatisfieri debito reſtituendi; cum eodem

dem modo tollatur inæqualitas. Verum quando debitor dubitat, quod ex publica restitutione subire possit infamiam, debet illam facere occulte; Si enim ad vitandam infamiam potest restitutio vel omitti, vel differri, cum melius sit nomen bonum, quam divitiæ multæ, a fortiori fieri potest occulte: qui tamen publice alios fraudavit, (ut publicus usurarius) tenetur ex charitate ad tollendum scandalum publice restitutionem facere: Quod si illam fecerit occulte, non tenetur ad vitandum scandalum iterum restituere, sed satis est, si alia media adhibeat, quibus ostendat restitutionem jam esse factam.

IV. Quæritur secundo, An satisficiat ille, qui ita occulte restituit, ut ne ipse quidem creditor advertat factam esse restitutionem; puta si fingat donare Titio id, quod furatus est, ne prodat latrocinium?

Respondeo cum Tambur. tract. 4. cap. 1. §. 5. rite fieri sic restitutionem, quando aliter fieri non potest; nam si ad vitandam infamiam potest restitutio omitti, ut diximus, a fortiori potest eo modo fieri; quamvis certo moraliter sciam, quod Titius ex gratitudine sit mihi aliquod aliud redonaturus, quod cæteroqui non facturus esset; cum enim redonatio sit ex liberalitate, nec induxerim, aut obligaverim Titium ad redonandum, non dicor esse causa, sed occasio, ut illa fiat; ad vitandam autem infamiam sum sufficienter excusatus, si præbendo talem occasionem, cooperor ad novum detrimentum, quod patitur amicus redonando in gratitudinem mei ficti muneris: Si tamen potest aliter restitutio fieri, non est licitum talem occasionem præbere redonationis; vel debet deinde quod redonatur restitui.

V. Quæritur tertio, Utrum qui immemor sui debiti aliquid donat cre-

Pars III.

ditori suo, possit deinde memor debiti præteriti compensare illud per donationem factam, & sic deobligari a restituendo?

Respondeo, affirmare Sanch. lib. 1. cap. 13. num. 11., Trul., aliosque apud Tambur. loc. cit., & apud Dian. part. 5. tract. 13. resol. 94. ob voluntatem interpretativam, quod nollet ille donare, si adverteret ad debitum; unde hi Doctores putant, quod Beneficiarius, qui tenetur ob horarum omissionem restituere fructus perceptos, satisficiat, non quidem per eleemosynas erogatas ante horarum omissionem, ut constat ex thesi trigesima tertia confixa ab Alex. VII. sed per eleemosynas postea erogatas, quamvis tunc esset debiti immemor. Communius tamen negant cum Pal. tract. 3. disp. 1. punct. 17. §. 8., Bonac. de restitutione disp. 1. quæst. ultima punct. 2. num. 26.; quia restitutio debiti, quæ est actus iustitiæ, non potest esse actus liberalitatis, & beneficii, & consequenter nequit esse donatio.

ARTICULUS V.

Quo ordine facienda est Restitutio Creditoribus?

- I. Præter ordinem servandum inter Personas, quæ debent restituere, attendendus est ordo servandus inter Personas, quibus fieri debet restitutio, quando bona debitoris non sufficiunt ad integre solvendum omnibus.
- II. Quid sit ius in re, quod habent Creditores Reales, quid vero ius ad rem, quod habent Creditores Personales, & Chirographarii?
- III. In quo differat Pignus ab Hypotheca, quæ multiplex est?
- IV. Debitor habens rem alienam in individuo restituere illam debet, au-

P te-